

**ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ**
του Χρήστου Βλ. Γκόρτσου
Γενικού Γραμματέα της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών

Α. ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ 2007

Κατά τη διάρκεια του 2007 η αποδοτικότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος διατηρήθηκε σε σχετικά υψηλό επίπεδο. Επιπρόσθετα, σε ικανοποιητικό επίπεδο διατηρήθηκαν και οι δείκτες σταθερότητας, με βάση στοιχεία για το πρώτο εννιάμηνο του 2007. Ειδικότερα, το επίπεδο του πιστωτικού κινδύνου υποχώρησε, ενώ οι κίνδυνοι αγοράς και ρευστότητας παρέμειναν περιορισμένοι. Η επέκταση των δραστηριοτήτων των τραπεζών στο εξωτερικό συνεχίστηκε και κατά την διάρκεια του 2007, ενώ ο λόγος των δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των δανείων βελτιώθηκε περαιτέρω (Ιούνιος 2007: 5,1%, Δεκέμβριος 2006: 5,6%).

Η σύγκλιση των ονομαστικών τραπεζικών επιτοκίων δανεισμού ανάμεσα στη Ελλάδα και στα υπόλοιπα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης είναι τα τελευταία χρόνια σημαντική και διαρκής. Σημαντική σύγκλιση επιτοκίων έχει σημειωθεί σε όλες τις κατηγορίες δανείων:

- στην επιχειρηματική πίστη (η οποία αντιστοιχούσε, τον Ιούλιο του 2007, στο 53% των συνολικών πιστώσεων),
- στη στεγαστική πίστη, συμπεριλαμβανομένων και των τιτλοποιημένων στεγαστικών δανείων (η οποία αντιστοιχούσε στο 31,6% των συνολικών πιστώσεων), όπου οι διαφορές έχουν στην ουσία μηδενιστεί, και
- στην καταναλωτική πίστη συμπεριλαμβανομένων και των τιτλοποιημένων καταναλωτικών δανείων (η οποία αντιστοιχούσε μόνο στο 15,4% των συνολικών πιστώσεων), όπου πάντως εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες αποκλίσεις από το μέσο όρο της Ευρωζώνης.

Τα ονομαστικά επιτόκια των τραπεζικών καταθέσεων στην Ελλάδα, ιδιαίτερα των ιδιωτών, εξακολουθούν να παραμένουν υψηλότερα από το μέσο όρο της Ευρωζώνης για όλες τις χρονικές διάρκειες, ενώ για τις καταθέσεις επιχειρήσεων τα επιτόκια στην Ελλάδα κυμαίνονται στο μέσο όρο της Ευρωζώνης.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΙΔΙΩΤΩΝ		Οκτώβριος 2007		
		Καταθέσεις 1 ημέρας	Έως 1 έτος	Άνω του 1 έτους και έως 2 έτη
	ΕΛΛΑΔΑ	1.25	4.24	4.07
	ΕΥΡΩΖΩΝΗ	1.17	4.11	3.78

Η πρόσφατη κρίση στην αγορά στεγαστικών δανείων μειωμένης εξασφάλισης των ΗΠΑ, συνολικής αξίας 400 δισ. δολάρια, έχει προκαλέσει μια σειρά προβληματισμών σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο. Ωστόσο, η επίδραση της πρόσφατης αναταραχής στο κόστος άντλησης κεφαλαίων και στη ρευστότητα των ελληνικών τραπεζών εκτιμάται ότι είναι οριακή. Τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα δεν είναι εκτεθειμένα σε τέτοιου είδους δάνεια, ενώ και η γενικότερη τους έκθεση σε εναλλακτικά προϊόντα δεν είναι μεγάλης αξίας. Συνεπώς, άμεση επίπτωση στην ελληνική αγορά δεν υφίσταται.

B. ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Το 2007 έλαβε χώρα ένας μείζων μετασχηματισμός του ελληνικού δικαίου που αφορά τη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Αυτό οφείλεται:

- αφενός μεν στο γεγονός ότι ενσωματώθηκαν μείζονος σημασίας συναφείς κοινοτικές Οδηγίες (MiFID, κανόνες κεφαλαιακής επάρκειας, διαφάνεια συναλλαγών, εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών), και
- αφετέρου σε σοβαρές αυτοτελείς πρωτοβουλίες του Έλληνα νομοθέτη (τροποποίηση νομοθεσίας περί Α.Ε. και προστασίας του καταναλωτή, καθώς και του πτωχευτικού δικαίου).

Η τάση αυτή θα συνεχιστεί, σε ηπιότερους πάντως ρυθμούς, και τα επόμενα χρόνια για τους ακόλουθους λόγους:

(α) Ο *Ενιαίος Χώρος Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA)* θα επηρεάσει όλους όσους πραγματοποιούν ηλεκτρονικές συναλλαγές σε ευρώ και θα αλλάξει τις υπηρεσίες πίσω από την πραγματοποίηση και την είσπραξη πληρωμών. Από την 1η Ιανουαρίου 2008, οι εγκατεστημένες στη χώρα μας τράπεζες θα αρχίσουν να παρέχουν σταδιακά στην πελατεία τους τρία ηλεκτρονικά εργαλεία πληρωμών, συμπληρωματικά προς τα υφιστάμενα, και, ειδικότερα, πληρωμές με πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες, εμβάσματα (μεταφορές πιστώσεων), και πάγιες εντολές (άμεσες χρεώσεις), τα οποία θα πληρούν τις προϋποθέσεις και τους όρους που ορίζονται πανευρωπαϊκά στο πλαίσιο λειτουργίας του SEPA. Επομένως, ανεξάρτητα του εάν ένας συναλλασσόμενος κάνει μια μεταφορά πίστωσης ή μια άμεση χρέωση στην Ελλάδα ή σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της Ευρωζώνης, θα πρέπει για τη συναλλαγή αυτή να τηρείται η ίδια διαδικασία, το ίδιο κόστος και οι ίδιοι κανόνες προστασίας του.

(β) Απαιτείται αναθεώρηση και αναβάθμιση των περισσότερο εσωτερικών λειτουργιών και διαδικασιών των τραπεζών και σοβαρές επενδύσεις σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό για την ***προσαρμογή τους με τις ρυθμιστικές εξελίξεις*** που ολοκληρώθηκαν το 2007 και θα αρχίσουν να εφαρμόζονται από το 2008, όπως, ενδεικτικά, η εισαγωγή του νέου κανονιστικού πλαισίου για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων των τραπεζών για κάλυψη έναντι του πιστωτικού και του λειτουργικού κινδύνου (BASEL II), η εφαρμογή των κανόνων που επιβάλλονται με την ενσωμάτωση της MiFID, ήδη από 1^{ης} Νοεμβρίου 2007, στο ελληνικό δίκαιο, και η αναθεώρηση του κανονιστικού πλαισίου για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

(γ) Επιπλέον, κυοφορείται περαιτέρω τροποποίηση του δικαίου της ***προστασίας των καταναλωτών τραπεζικών υπηρεσιών***, η οποία θα εστιαστεί στην επιδίωξη κυρίως τριών στόχων:

- την ενημέρωση του καταναλωτή σε ό,τι αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του,
- την ανάληψη πρωτοβουλιών αυτορρύθμισης με την υιοθέτηση κανόνων και βέλτιστων πρακτικών προς όφελος του καταναλωτή, και
- την ενθάρρυνση της εξωδικαστικής επίλυσης των διαφορών, ώστε ο καταναλωτής να μπορεί να επιλύει τις διαφορές που τυχόν ανακύπτουν στις συναλλαγές του με τράπεζες ανέξοδα και γρήγορα.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να επισημάνω ότι η ενημέρωση του καταναλωτή κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική από το τραπεζικό σύστημα της χώρας μας και την Ελληνική Ένωση Τραπεζών (ΕΕΤ), καθώς από αυτήν εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό η λήψη ορθής και συνειδητής απόφασης εκ μέρους του. Ο καταναλωτής είναι εκείνος που γνωρίζει καλύτερα τις ανάγκες και τις δυνατότητες που διαθέτει και, συνεπώς, εφόσον αξιοποιεί την ενημέρωση που του παρέχεται μπορεί να επιλέξει το καλύτερο γι' αυτόν προϊόν. Η ΕΕΤ στον τομέα αυτό θα εξακολουθήσει και θα εντείνει τις πρωτοβουλίες της για την έκδοση ενημερωτικών χρηστικών φυλλαδίων σχετικά με θέματα διατραπεζικού ενδιαφέροντος, τη διοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων, και σε συνεργασία με άλλους φορείς και αρχές την επιδίωξη της πληρέστερης κατά το δυνατόν ενημέρωσης του καταναλωτή.

Γ. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Το 2008 αναμένεται περαιτέρω συμπίεση του επιτοκιακού περιθωρίου (Ιανουάριος – Ιούλιος 2007: 2,6%, Ιανουάριος – Ιούλιος 2006: 2,8%) λόγω του εντεινόμενου ανταγωνισμού και ανάπτυξη των εργασιών των τραπεζών στον τομέα της διαχείρισης χαρτοφυλακίου ιδιωτών και στον τομέα των τραπεζοασφαλειών. Ευνοϊκή επίδραση στην κερδοφορία και την αποδοτικότητα των τραπεζών θα ασκήσει, επίσης, η περαιτέρω συγκράτηση του λειτουργικού τους κόστους, συνδυάζοντας πάντα την ανάγκη επέκτασης του δικτύου των καταστημάτων τους και την πρόσληψη νέου προσωπικού (2006: 62.100, 2005: 61.300), με τον εξορθολογισμό των δαπανών και την κεντροποίηση ορισμένων λειτουργιών.

Ο ρυθμός της εγχώριας πιστωτικής επέκτασης προς τα νοικοκυριά θα εξαρτηθεί από παράγοντες εγχώριους και διεθνείς (π.χ. ενδεχόμενη επιβράδυνση λόγω της κρίσης της οικονομίας των ΗΠΑ ενδεχομένως να έχει επιπτώσεις και στην οικονομική δραστηριότητα άλλων χωρών), αν και αναμένεται να διατηρηθεί σε υψηλά επίπεδα δεδομένου ότι η πιστωτική επέκταση των νοικοκυριών στην Ελλάδα είναι από τις χαμηλότερες στην Ευρωζώνη (Ελλάδα 2006: 41% επί του ΑΕΠ, Ευρωζώνη 2006: 53,8% επί του ΑΕΠ).

Η αναπτυξιακή δυναμική των τραπεζών και η γεωγραφική διαφοροποίηση των εσόδων τους λόγω της σημαντικής επέκτασής τους στο εξωτερικό αναμένεται να συνεχιστεί και κατά την διάρκεια του 2008. Οι ελληνικές τράπεζες κατέχουν ήδη δεσπόζουσα θέση στα τραπεζικά συστήματα των χωρών της Βαλκανικής και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Στις περιοχές αυτές ήδη διαθέτουν, με στοιχεία έως και το τέλος του 2006, ένα δίκτυο καταστημάτων που υπερβαίνει τις 2.700 μονάδες, με προσωπικό άνω των 40.000 άμεσα απασχολούμενων, συνεχίζοντας έτσι να στηρίζουν, όπως το έκαναν από την πρώτη στιγμή, την εξωστρέφεια και τις διασυννοριακές ευκαιρίες και πρωτοβουλίες των ελληνικών επιχειρήσεων. Από τη χρηματοδότηση, μέχρι την κάλυψη του κινδύνου των επιχειρηματικών σχεδίων, την παροχή επενδυτικών συμβουλών, την εξεύρεση συνεργατών και τη συμμετοχή σε

κλαδικές εκθέσεις, οι ελληνικές τράπεζες στηρίζουν σε όλα τα στάδια τις διεθνείς πρωτοβουλίες που αναπτύσσονται από επιχειρηματικούς φορείς της χώρας μας.

Τέλος, η ταχύτερη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια του τραπεζικού τομέα στη χώρα μας έχει ευνοήσει όλους τους παραγωγικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας, ιδιαίτερα, όμως, τον τομέα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), που μόλις λίγα χρόνια πριν, εξαιτίας των παντοειδών ελέγχων και των συνθηκών πιστωτικής συμπίεσης και ανεπάρκειας που επικρατούσαν μέχρι τότε, στην ουσία δεν είχαν πρόσβαση στις υπηρεσίες πιστωτικής διαμεσολάβησης των τραπεζών. Το σκηνικό, όμως, άλλαξε μέσα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα. Σήμερα, οι τράπεζες είναι ένας από τους βασικότερους συντελεστές ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και της γενικότερης αναπτυξιακής δυναμικής της ελληνικής οικονομίας. Στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, όπως και στις μεγαλύτερες, τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα προσφέρουν σήμερα μια μεγάλη ποικιλία χρηματοδοτικών προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής ποιότητας, συμβάλλοντας έτσι αποφασιστικά σε όλες τις επιχειρηματικές λειτουργίες τους, από την αξιοποίηση επιχειρηματικών ιδεών, την εκμετάλλευση νέων ευκαιριών και τη διάνοιξη νέων αγορών, μέχρι την εσωτερική αναδιοργάνωση, την ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, τον εκσυγχρονισμό μηχανογραφικών συστημάτων και τη χάραξη και εφαρμογή μακροπρόθεσμων στρατηγικών. Συνισταμένη όλων αυτών των θετικών παραμέτρων ήταν οι σχετικώς υψηλοί ρυθμοί πιστωτικής επέκτασης που σημειώθηκαν τα τελευταία χρόνια, και οι οποίοι αναμένεται να διατηρηθούν και κατά την διάρκεια του 2008.

Συμπερασματικά, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα παραμένει λειτουργεί σε συνθήκες σταθερότητας, με επαρκή κεφαλαιοποίηση, υψηλή κερδοφορία, διαρκώς εντεινόμενο ανταγωνισμό προς όφελος των καταναλωτών και των επιχειρήσεων και χαρακτηριστικά εξωστρέφειας που όλα μαζί αποτυπώνουν το όραμα δημιουργίας ενός νέου περιβάλλοντος παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών υπό συνθήκες αποτελεσματικότητας, διαφάνειας, ασφάλειας και ανταγωνιστικότητας, εφάμιλλου άλλων ευρωπαϊκών και διεθνών τραπεζών.